

Waarom vast je met Jom Kipoer? Edmond Fleg

"Waarom vast ik op Jom Kipoer?" vroeg mijn dokter. "Dat ligt heel eenvoudig. Ik vast op Jom Kipoer om eer te bewijzen aan mijn overleden vader."

"Is dat je enige reden?"

"De enige."

"Denk nog eens goed na. Kan je echt niet een andere reden bedenken?"

"Geen enkele."

"Mijn beste vriend, sta mij toe je een paar korte vragen te stellen op de manier waar Socrates bekend om is geworden. Je antwoorden kunnen ons dan wellicht naar hele interessante ontdekkingen leiden."

"O.k., ga je gang."

"Geef je aan liefdadigheidsinstellingen?"

"Mijn hart is niet van steen."

"En was je vader een vrijgevig mens?"

"Ja, nou en of!"

"Geef je aan liefdadigheid, uit respect voor zijn herinnering?"

"Nee, dat denk ik niet. Ik geef omdat, omdat....."

"Vanwege wat?"

"Gewoon, omdat ik dat zelf prettig vind."

"O.k. Vertelde je vader leugens?"

"Nooit!"

"En jij, lieg jij wel eens?"

"Zo weinig mogelijk."

"Doe je dat vanwege het respect dat je voor je vader hebt? Ik denk van niet. Je vertelt geen leugens en je steelt niet ..."

"Omdat ik het zelf prettig vind."

"In het kort, leef je de Tien Geboden na?"

"Niet alle tien ... misschien drie of vier van de tien."

"Precies. Laten we zeggen dat je er vijf naleeft. Je houdt je aan deze vijf mitsvot vanwege je eigen persoonlijke voldoening. Maar je vast op Jom Kipoer."

"Uit respect voor mijn overleden vader."

"Perfect. Vertel mij nu eens, als je vader in gebed was, bond hij dan de leren riemen om zijn hoofd en armen? ik geloof dat ze ze tefillin noemen?"

"Inderdaad, iedere ochtend."

"En jij dan, doe jij dat?"

"Nooit!"

"Heeft hij met Pesach de seder geleid?"

"Ieder jaar."

"Doe jij hetzelfde?"

"Ik zou niet eens weten hoe!"

"At hij kosjer?"

"Ja, natuurlijk."

"Jij bent ermee gestopt?"

"Vanzelfsprekend."

"Als ik alles bij elkaar optel, was hij een praktizerende Jood. Als je zijn herinnering had willen eren, had je niets van dat alles overboord mogen zetten, je houdt je kennelijk maar

aan één ervan: je vast op Jom Kipoer. Waarom?"

"Mijn vader beschouwde Jom Kipoer als veel belangrijker dan de rest. Ik zie hem nog steeds voor mij als hij thuiskwam aan het einde van de vasten: zijn gezicht straalde helemaal."

"Hoe verklaar je dat dan? Waarom vond hij nu juist dat vasten met Jom Kipoer zo belangrijk?"

"Jom Kipoer was hem dierbaar zoals Israël zelf. Deze vasten bevatte alles wat hij zag als Jodendom."

"Als ik het dan goed begrijp, vast jij met Jom Kipoer, om iets van Jodendom vast te houden binnen in jezelf."

"O, nee, absoluut niet!! Ik geef net zoveel om Jodendom als om Christendom, Islam, Boedisme of welke godsdienst dan ook."

"Wacht even. Laat mij m'n zin even afmaken. Jij vast op Jom Kipoer om binnen in jezelf iets van Jodendom vast te houden ..."

"Nee helemaal niet."

"...iets van Jodendom, omdat je respect hebt voor de herinnering aan je overleden vader."

"Goed, goed, ja dat is zo. Als je het tenminste zo wilt zeggen."

"Zie je, we zijn het wat dat betreft eens met elkaar. En mag ik je vragen of je gelooft aan de onsterfelijkheid van de ziel?"

"Ik geloof zelfs niet in een ziel, laat staan in zijn onsterfelijkheid."

"Maar dan, naar je eigen mening, bestaat je vader helemaal niet meer. Hij kent je niet. Hij ziet je niet. Je kunt hem niet meer met iets blij maken of ongelukkig maken. Jouw respect voor zijn nagedachtenis kan hem helemaal niets schelen."

"Zijn herinnering leeft in mij zelf."

"Jouw vader is dus niets anders dan een deel van je eigen geweten."

"Een deel van mijn geweten dat ik meer waardeer dan wat dan ook."

"Dan is het dus zo, dat jouw vasten met Jom Kipoer te maken heeft met een stuk respect voor jezelf; en dat betekent weer, dat je alleen maar vast met Jom Kipoer vanwege persoonlijke voldoening."

"Sorry, sorry...!"

"Hetzelfde geldt voor het nakomen van maar een paar van de Tien Geboden. Dat doe je ~~de~~ ~~macht~~ je daar voldoening in scheidt."

"Maar wat?"

"Laten we eens het onderscheid aanbrengen tussen ..."

"Onderscheid tussen wat? Jij wilt binnen in jezelf iets van het Jodendom behouden, omdat je de herinnering aan je overleden vader wilt respecteren. Maar, omdat die herinnering aan je vader niets anders is, dan een deel van jezelf, betekent dit niets anders dan dat je voor jezelf iets van het Jodendom wilt bewaren. Spreek dit nu maar eens tegen als je kunt."

"Wat maakt dat nu uit? Bewijst dat iets?"

"Ik weet het niet. We zullen zien. Vind je het prettig om te vasten?"

"Ik prefereer een goede maaltijd."

"En jij ontzegt je een goede maaltijd voor je eigen persoonlijke voldoening?"

"Dat heb ik niet gezegd!"

"Jawel, je hebt het impliciet gezegd. Is het niet een erg merkwaardige voldoening als je jezelf berooft van iets heel prettigs, zoals een goede maaltijd? Maar per slot van rekening is het helemaal niet merkwaardig dat je je vanwege je eigen voldoening afzijdig houdt van stelen, liegen en doden? Stel je voor, dat je vanwege je professie als arts, een aartsvijand

moest helpen. Als arts is het heel erg gemakkelijk om deze man uit de weg te ruimen, zonder een enkel gevaar voor jezelf. Zou je dit ooit doen? Nee, natuurlijk niet! Maar waarom niet?"

"Het is mijn plicht als medicus."

"Er is dus zoiets als plicht."

"Professionele plicht, ja."

"Is vasten met Jom Kipoer ook een plicht?"

"Een verplichting aan wie?"

"Aan jezelf bijvoorbeeld, omdat je op die dag niet eet of drinkt."

"Nu ga je echt te snel, ik kan je niet goed meer volgen."

"Ik ben alleen maar jou aan het volgen, beste vriend. Ik doe niets anders dan jouw opmerkingen volgen. Deze verplichting. Waar komt die eigenlijk vandaan? Wie heeft het je verboden om op Jom Kipoer te eten en te drinken? Mozes deed dat. Dus je gehoorzaamt aan Mozes."

"Is dat zo? Gehoorzaam ik aan Mozes?"

"En van wie heeft Mozes de opdrachten en wetten gekregen? Van God. God alleen heeft Mozes de autoriteit kunnen geven om deze opdrachten weer door te geven aan de volgende generaties."

"Dus, jij beweert, dat ik, een medicus, die alleen maar gelooft in materialisme"

"Ik weet het, je noemt jezelf een atheïst."

"Ik noem mezelf een atheïst, en ik ben ook een atheïst."

"Je denkt dat je er een bent. Maar omdat je vast met Jom Kipoer, moet ik je toch zeggen beste vriend: jij gelooft in God."

(Uit: Johannesburg Jewish Affairs, Vol.7, no.9, September 1952, pp. 8-9; from 'Pages Retrouvées' by Edmond Fleg, Paris)